



# HØJESTERETS DOM

## afsagt fredag den 3. januar 2020

---

**Sag BS-17556/2019-HJR**  
(1. afdeling)

Søndervang Pelsfarm ApS  
(advokat Niels Stengaard Vase)

mod

Miljø- og Fødevareklagenævnet  
(advokat Britta Moll Bown)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Hjørring den 14. maj 2018 og af Vestre Landsrets 7. afdeling den 29. januar 2019.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jon Stokholm, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt og Anne Louise Bormann.

### **Påstande**

Parterne har gentaget deres påstande.

### **Anbringender**

Søndervang Pelsfarm ApS har anført navnlig, at ny lovgivning og viden, som udgør hjemmelsgrundlaget for en forvaltningsafgørelse, som udgangspunkt alene skal finde anvendelse for fremtiden. Ny faktisk viden, der fremkommer under sagsbehandlingen ved en rekursinstans, skal alene indgå i rekursinstansens afgørelse, når konsekvensen er begunstigende for borgeren.

Det følger af husdyrbrugslovens § 19, at kommunalbestyrelsen skal sikre sig, at forurening begrænses ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget drives uden utilbørlig påvirkning af omgivelserne. Formulerin-

gen støtter, at det ikke har været lovgivers hensigt, at der skulle træffes afgørelser med tilbagevirkende kraft som følge af ny viden eller ny lovgivning, der måtte fremkomme under rekursinstansens sagsbehandling.

Natur- og Miljøklagenævnets (nu Miljø- og Fødevarerklagenævnet) kompetence er at påse, at de retlige rammer for kommunens afgørelse er korrekte. Nævnet skal som udgangspunkt ikke prøve det skøn, som kommunen har foretaget.

Det kan lægges til grund, at Aalborg Kommunes afgørelse af 30. september 2014 om tilladelse til ændring og udvidelse af minkproduktionen var korrekt bedømt på grundlag af forholdene på afgørelsestidspunktet. Hvis Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 20. januar 2017 var truffet på samme grundlag, ville kommunens afgørelse være blevet stadfæstet.

Det kan endvidere lægges til grund, at Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse blev forsinket som følge af nævnets flytning fra København til Viborg. Den nye viden, som nævnet har brugt som begrundelse for sit afslag, fremkom umiddelbart før nævnets afgørelse. Var afgørelsen blevet truffet inden for nævnets sædvanlige sagsbehandlingstid, ville denne viden ikke være blevet inddraget. I hvert fald under disse helt særlige omstændigheder skal afgørelsen træffes på samme grundlag som kommunens afgørelse. Der er tale om ny viden, som Søndervang Pelsfarm ikke havde mulighed for at tage i betragtning, da man udarbejdede ansøgningen og brugte ressourcer herpå. Søndervang Pelsfarm blev ikke forelagt det nye grundlag, inden Natur- og Miljøklagenævnet traf afgørelse.

Behandlingen af Søndervang Pelsfarm er foregået i strid med princippet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 om retfærdig rettergang. Resultatet er blevet afgørende påvirket af den tilfældige omstændighed, at sagsbehandlingen blev forlænget som følge af nævnets flytning, og da klagen er blevet behandlet på et for Søndervang Pelsfarm ukendt grundlag, som selskabet ikke har haft mulighed for at forholde sig til, før der blev truffet afgørelse. Denne overtrædelse af artikel 6 kan i dette helt særlige tilfælde alene genoprettes ved, at der træffes afgørelse på det grundlag, der var kendt for Søndervang Pelsfarm, svarende til hvad der forelå ved kommunens afgørelse. Afgørelsen udgør endvidere en overtrædelse af konventionens artikel 14. Der er tale om tilbagekaldelse af en erhvervstilladelse, som medfører et økonomisk tab for Søndervang Pelsfarm. En sådan tilfældighedspræget sagsbehandling, som har fundet sted i nærværende sag, er herudover i strid med det forvaltningsretlige lighedsprincip.

Natur- og Miljøklagenævnet har ikke haft hjemmel til at ophæve og hjemvise kommunens godkendelse, idet godkendelsen ikke var behæftet med en væsent-

lig mangel på det tidspunkt, hvor afgørelsen blev meddelt. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse lider derfor af en retlig mangel, der både efter en konkret og en generel væsentlighedsvurdering medfører, at nævnets afgørelse er ugyldig.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har anført navnlig, at nævnets afgørelse af 20. januar 2017 er lovlig og gyldig. Afgørelsen er ikke truffet på et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke forbundet med mangler, som medfører ugyldighed. Nævnet har med rette inddraget ny viden fra Miljøstyrelsen om lugt fra mink og har på denne baggrund vurderet, at den ansøgte udvidelse vil medføre væsentlige lugtgener for omgivelserne.

Det følger af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, at en rekursmyndighed ved vurderingen af en sag skal lægge de faktiske omstændigheder til grund, som foreligger på tidspunktet for rekursinstansens afgørelse. Dette omfatter også mellemkommende fakta.

Den nye viden om lugt er en del af sagens faktiske grundlag og ikke en del af sagens juridiske grundlag. Hverken husdyrbrugsloven eller husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er ændret som følge af offentliggørelsen af ny viden, herunder bekendtgørelsens lugtgenekriterier. Der er tale om en ansøgt udvidelse af en minkfarm, hvor lugtgenerne for naboerne nødvendigvis må vurderes på grundlag af en beregning af, hvor væsentlige lugtgenerne vil være. Den nye viden viser, at mink påfører omgivelserne større lugtgener end hidtil antaget. Dette kan bedst sammenlignes med andre sagkyndige oplysninger, som anvendes ved nævnets vurdering af, om en minkfarm kan udvides det pågældende sted uden at påføre omgivelserne væsentlige og uacceptable lugtgener. Der er tale om faktiske oplysninger, som skal anvendes ved nævnets afgørelse, så afgørelsen får det materielle rigtige resultat.

Natur- og Miljøklagenævnet var forpligtet til at lægge de nye faktiske oplysninger til grund ved nævnets afgørelse. Det må gælde, selvom den nye viden var bebyrdende for Søndervang Pelsfarm, særligt når den nye viden viste, at den ansøgte udvidelse ville betyde væsentlige og uacceptable lugtgener for naboerne. Den længere sagsbehandlingstid kan ikke medføre, at nævnet skal træffe en materielt forkert afgørelse. Det ville betyde, at naboerne til minkfarmen som klagere ville få en ringere retsstilling på grund af sagsbehandlingstiden.

Søndervang Pelsfarm har ikke en retsbeskyttet forventning om, at Natur- og Miljøklagenævnet ville træffe afgørelse på et bestemt tidspunkt, eller at nævnet ikke ville inddrage ny viden i sin afgørelse. Afgørelsen skal træffes efter de gældende regler og under inddragelse af alle relevante faktiske oplysninger. Søndervang Pelsfarm kan ikke støtte ret på en forkert opfattelse af væsentligheden

af lugtgenerne, selvom denne opfattelse var den fremherskende på tidspunktet for kommunens afgørelse.

Hverken ordlyden af artikel 6 eller 14 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, ordlyden af artikel 1 i 1. tillægsprotokol til konventionen, praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol eller den juridiske litteratur understøtter, at inddragelse af ny viden i nærværende sag udgør en krænkelse af Søndervang Pelsfarms rettigheder efter konventionen.

### **Højesterets begrundelse og resultat**

Søndervang Pelsfarm ApS, der driver en minkfarm på en ejendom i Storvorde, ansøgte den 14. november 2013 Aalborg Kommune om miljøgodkendelse til en udvidelse af ejendommens minkproduktion. Aalborg Kommune godkendte ansøgningen den 30. september 2014.

Ejendommens naboer klagede den 27. oktober 2014 over kommunens afgørelse til Natur- og Miljøklagenævnet (nu Miljø- og Fødevarerklagenævnet). Den 20. januar 2017 ophævede Natur- og Miljøklagenævnet kommunens miljøgodkendelse, idet udvidelsen ville medføre, at grænserne for lugtgener ikke ville være overholdt for den nærmeste nabobeboelse.

Denne sag angår, om Natur- og Miljøklagenævnet var berettiget til at lægge vægt på ny viden om lugt fra mink, der blev offentliggjort i juni 2016 og dermed efter kommunens miljøgodkendelse.

Som anført af byretten har Natur- og Miljøklagenævnet med rette truffet afgørelse efter bekendtgørelse nr. 1172 af 4. oktober 2013 om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug (husdyrbrugsbekendtgørelsen), som var gældende, da Søndervang Pelsfarm søgte om godkendelse.

Natur- og Miljøklagenævnets prøvelse er ikke begrænset og omfatter såvel retlige som faktiske spørgsmål. Nævnet skulle derfor træffe sin afgørelse på grundlag af den nye viden om lugt fra mink, der blev offentliggjort i juni 2016 og dermed forelå, da nævnet traf afgørelse.

Det bemærkes i øvrigt, at det også fremgår af husdyrbrugsbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, at Miljøstyrelsens model til beregning af lugtgener kunne ændres på baggrund af ny viden.

Den nye viden om lugt fra mink indebar, at det måtte lægges til grund, at den påtænkte udvidelse af Søndervang Pelsfarm ville medføre lugtgener, der på en naboejendom oversteg grænseværdierne i husdyrbrugsbekendtgørelsen. Natur- og Miljøklagenævnet har derfor med rette ophævet Aalborg Kommunes miljøgodkendelse.

Herefter, og da det, som Søndervang Pelsfarm i øvrigt har anført, ikke kan medføre, at Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er ugyldig, stadfæster Højesteret dommen.

**THI KENDES FOR RET:**

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Søndervang Pelsfarm ApS betale 110.000 kr. til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.